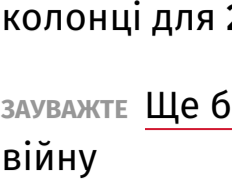
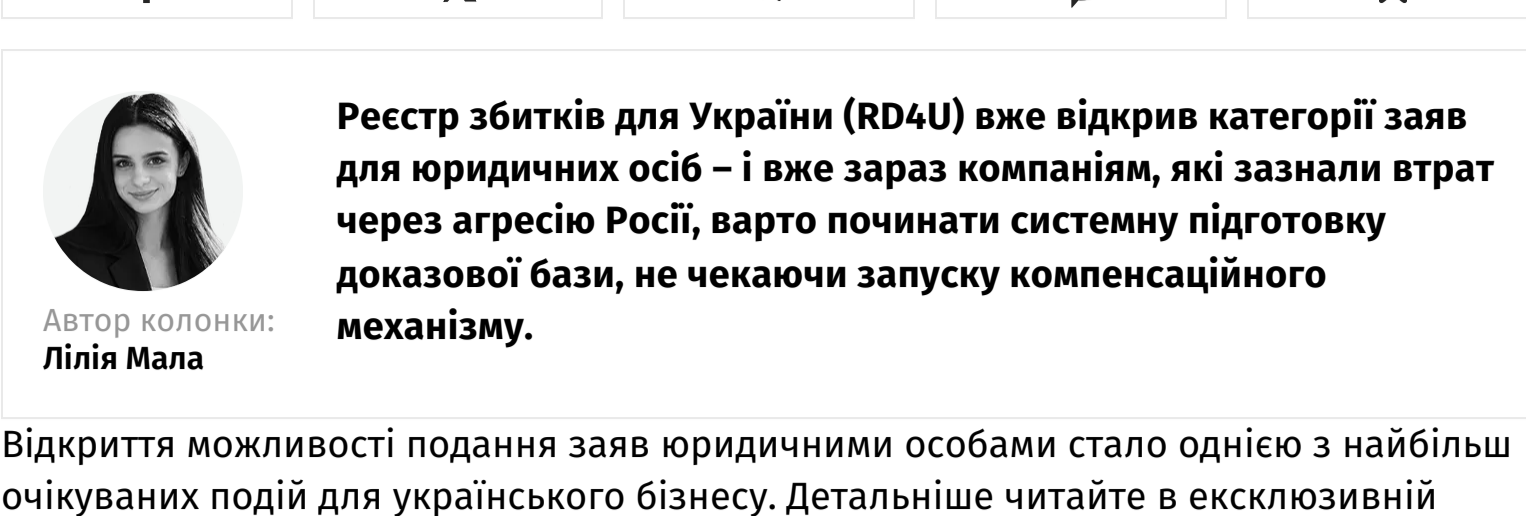

11 червня, 18:26

Багато бізнесів припуститься цієї помилки: як не втратити компенсацію за збитки від війни

Автор колонки: Лілія Мала

Реєстр збитків для України (RD4U) вже відкрив категорії заяв для юридичних осіб – і вже зараз компаніям, які зазнали втрат через агресію Росії, варто починати системну підготовку доказової бази, не чекаючи запуску компенсаційного механізму.

Відкриття можливості подання заяв юридичними особами стало однією з найбільш очікуваних подій для українського бізнесу. Детальніше читайте в ексклюзивній колонці для **24 Каналу**.

ЗАВВАЖТЕ Ще більше українців зможуть подати заяви на компенсацію збитків через війну

Наразі для компаній відкриті три категорії заяв:

- C1.1 – пошкодження або знищення критичної інфраструктури;
- C1.2 – пошкодження або знищення некритичної інфраструктури;
- C3.1 – пошкодження, знищення або втрата активів, включаючи втрату прибутку, повну втрату бізнесу та інші прямі витрати.

Головний висновок з аналізу оприлюднених форм і роз'яснень Реєстру: компаніям не варто очікувати на формальний підхід або автоматичне підтвердження заявлених збитків лише на підставі загальновідомості воєнних подій. Успіх майбутньої вимоги значною мірою залежатиме від того, наскільки якісно компанія документувала наслідки війни протягом останніх років.

Якщо Telegram заблокують Не губіть 24 Канал – підпишіться на нас у WhatsApp Додати

Що насправді доведеться доводити бізнесу

Аналіз відкритих на сьогодні категорій для юридичних осіб демонструє, що незалежно від виду збитків компанія повинна підтвердити чотири базові елементи:

- наявність права на відповідний актив або інфраструктуру;
- факт пошкодження, знищення або втрати;
- причинно-наслідковий зв'язок між збитками та повномасштабною агресією Росії;
- обґрунтування розміру вимоги.

Саме останні два елементи можуть стати найбільш проблемними. Якщо питання права власності звичай підтверджується реєстраційними документами, договорами чи іншими правостановлюючими документами, то доведення причинного зв'язку потребує значно складнішої роботи.

Реєстр демонструє досить гнучкий підхід до доказування, заявникам не пропонується вичерпний перелік документів, які автоматично підтверджують певну обставину. Проте ця гнучкість не зменшує обсяг обов'язків заявника. Навпаки, Реєстр зазначає, що компанія повинна надати максимально можливий обсяг інформації та доказів, які є достатніми для обґрунтування вимог.

Йдеться не лише про акти державних органів або висновки експертів. Як допустими джерела доказів згадуються фотографії, відеозаписи, листування, повідомлення ЗМІ, документи військових адміністрацій, акти органів місцевого самоврядування, матеріали правоохоронних органів та навіть письмові свідчення осіб.

Як бізнесу визначити правильну категорію заяви

Одним із перших практичних питань для компанії є правильне визначення категорії заяви. Попри зовнішню схожість категорій C1.1, C1.2 та C3.1, вони охоплюють **різні види збитків** і вимагають різного підходу до доказування.

- Категорії C1.1 та C1.2: критична та некритична інфраструктура

Критичною інфраструктурою в розумінні RD4U вважаються об'єкти, функціонування яких має вирішальне значення для економіки, безпеки, оборони держави або забезпечення життєво важливих функцій суспільства. До таких секторів Реєстр відносить енергетику, водопостачання, транспорт, електронні комунікації, фінансові послуги, охорону здоров'я, фармацевтичну галузь, продовольче забезпечення та інші сфери, порушення роботи яких може мати суттєві наслідки для держави чи населення. Уся інша інфраструктура для цілей Реєстру вважається некритичною.

RD4U наголошує, що питання критичності використовується насамперед для класифікації заяв. Однак така **класифікація безпосередньо впливає на обсяг доказів, які необхідно буде надати**. Якщо підприємство заявляє вимоги за категорією C1.1, воно повинно довести не лише факт пошкодження об'єкта, а й його критичне значення для відповідного сектору економіки чи суспільства – зокрема, в якому секторі працював об'єкт, які функції він виконував та які наслідки спричинили його пошкодження.

Важливо врахувати, що категорії C1.1 та C1.2 охоплюють виключно вартість знищеного майна або витрати на ремонт та відновлення інфраструктури та її функцій. Якщо внаслідок пошкодження інфраструктури підприємство зазнало втрати прибутку або понесло додаткові витрати (на релокацію, оренду нових виробничих площ тощо), такі вимоги підлягають заявленню окремо в категорії C3.1.

- Категорія C3.1: найбільш перспективний інструмент для бізнесу

Категорія C3.1 використовує значно ширше поняття активу, що означає будь-який ресурс, який приносить або очікувано принесе економічну вигоду його власнику. Якщо об'єкт відображений у фінансовій звітності підприємства, він може вважатися активом для цілей цієї категорії. До таких активів можуть належати земельні ділянки, виробничі приміщення, обладнання, транспортні засоби, товарні запаси, кошти, договірні права, права інтелектуальної власності та інші матеріальні або нематеріальні цінності.

Категорія C3.1 дозволяє заявляти не лише втрату активів, а й втрачений прибуток, повну втрату бізнесу та інші прямі витрати, пов'язані з пошкодженням або знищенням активів. У багатьох випадках непрямі економічні наслідки можуть істотно перевищувати вартість самого активу.

Однак, для доведення втрати прибутку недостатньо показати падіння доходів після початку повномасштабної війни. Бізнесу доведеться продемонструвати, **який прибуток він обґрунтовано очікував отримати за звичайних умов**, чому цей прибуток не був отриманий саме через наслідки агресії Росії та яким чином здійснено розрахунок відповідних втрат.

Також, категорія C3.1 передбачає можливість заявлення вимог щодо повної втрати бізнесу, що може стати ключовою для багатьох компаній, які втратили виробничі потужності на окупованих територіях, були змушені припинити діяльність через руйнування активів або втратили можливість функціонувати внаслідок воєнних дій.

І хоча механізми оцінки таких збитків ще не сформовані остаточно, вже зараз очевидно, що **критичне значення матимуть** документи, які підтверджують функціонування бізнесу до моменту втрати активів, його економічні показники, виробничі можливості та неможливість продовження діяльності після настання відповідних подій.

Саме тому підприємствам доцільно проводити внутрішній аудит усіх наслідків війни, а не обмежуватися підрахунком вартості фізично знищеного майна, а саме: забезпечити систематизацію фінансової звітності за декілька попередніх років, архівування бізнес-планів, бюджетів, договорів із клієнтами та постачальниками, а також документів щодо зірваних контрактів чи припинених проєктів. **Саме такі документи стануть основою для майбутніх економічних експертів**.

Для багатьох підприємств найбільш ефективною може виявитися не одна, а декілька взаємопов'язаних заяв у різних категоріях. Наприклад, витрати на відновлення пошкодженого виробничого комплексу можуть заявлятися в C1.2, тоді як втрачений прибуток через зупинку виробництва та додаткові витрати – у C3.1.

ДО ТЕМИ [Праме влучання російської ракети зруйнувало склад українського бренду Ricky Hype](#)

Питання оцінки збитків

Відповідно до роз'яснень Реєстру, експертна оцінка завданих збитків не є обов'язковою умовою подання заяви, але водночас покладає на заявника обов'язок обґрунтувати суму вимоги. Таким чином, наявність незалежної оцінки, будівельно-технічних досліджень та економічних експертів, очевидно, буде суттєвою перевагою, оскільки такі документи є переконливими доказами розміру шкоди.

Тому для підприємств зі значними обсягами збитків питання проведення оцінки доцільно розглядати вже зараз, не очікуючи запуску компенсаційного механізму.

Помилки бізнесу, які можуть ускладнити отримання компенсації

Аналіз оприлюднених роз'яснень RD4U свідчить, що багато компаній, які фактично зазнали значних втрат унаслідок повномасштабної агресії Росії, ризикують постати перед труднощами саме через недостатню увагу до документування наслідків війни.

Помилка №1. Вважати, що факт війни не потребує додаткового доказування

Одним із хибних переконань є те, що якщо пошкодження сталося під час бойових дій або на території активних бойових дій, додатково доводити причинно-наслідковий зв'язок не потрібно. Однак підхід Реєстру є значно складнішим. Бізнесу необхідно показати не лише сам факт пошкодження майна, а й **пояснити, яким саме чином воно було спричинене повномасштабним вторгненням Росії**.

Саме тому компаніям варто накопичувати максимально широкий масив доказів: акти обстеження, документи правоохоронних органів, матеріали ДСНС, звіти військових адміністрацій, фото- та відеофіксація, повідомлення ЗМІ та інші матеріали, які дозволяють відтворити обставини події.

Помилка №2. Зосереджуватися лише на фото руйнувань

У багатьох випадках підприємства мають сотні фотографій пошкодженого об'єкта, але практично не мають документів, які дозволяють встановити його вартість або підтвердити право власності. Для майбутнього компенсаційного механізму самі по собі **фотографії руйнувань навряд будуть достатніми**.

Не менш важливими є документи, які підтверджують, що саме належало підприємству до моменту пошкодження, якою була балансова або ринкова вартість активу, коли він був придбаний, яким був його технічний стан та яке економічне значення він мав для діяльності компанії. Саме тому поряд із фіксацією руйнувань бізнесу варто приділяти не меншу увагу архівуванню первинних бухгалтерських документів, договорів, актів введення в експлуатацію, інвентаризаційних відомостей та фінансової звітності.

Помилка №3. Втрата або несистемне зберігання документів

У багатьох компаній після релокації або евакуації частина документації залишилася на окупованих територіях або була втрачена внаслідок бойових дій. Проте навіть у таких випадках не варто відмовлятися від підготовки заяви.

Роз'яснення RD4U демонструють доволі широкий підхід до допустимих доказів. Якщо оригінальні документи втрачені, доцільно відновлювати інформацію через банківські виписки, податкову звітність, електронне листування, архіви бухгалтерських програм, документи контрагентів та інші джерела.

Практика міжнародних компенсаційних механізмів свідчить, що заявник, який демонструє спробу відновити доказову базу, має значно сильнішу позицію, ніж заявник, який просто констатує втрату документів.

Помилка №4. Не документувати витрати на відновлення

Частина підприємств уже відновила пошкоджені виробничі приміщення, склади, логістичні центри чи інші об'єкти. **Сам факт ремонту не позбавляє права на подання заяви**. Навпаки, правила Реєстру прямо передбачають можливість заявляти вимоги щодо витрат на відновлення пошкодженої інфраструктури або активів.

Проблема виникає тоді, коли компанія не може підтвердити вартість таких робіт. Договори з підрядниками, кошториси, акти виконаних робіт, рахунки, платіжні доручення та інші документи щодо ремонту можуть мати не менше значення, ніж документи про саме пошкодження.

Помилка №5. Не готувати докази втраченого прибутку

Саме ця категорія вимог потенційно може стати найбільш цінною для бізнесу, але водночас і найскладнішою для доведення. Компанії часто фокусуються на поточних збитках та забувають про необхідність документувати економічні показники діяльності до настання шкоди.

Якщо підприємство планує заявляти вимоги щодо втрати прибутку, вже зараз варто забезпечити збереження фінансової та управлінської звітності, бізнес-планів, прогнозів продажів, інформації про втрачених клієнтів, скасовані контракти та зірвані проєкти. Без такої інформації обґрунтувати розрахунок втраченої вигоди буде надзвичайно складно.

Помилка №6. Відкладати підготовку до моменту подання заяви

Найбільш небезпечною помилкою є очікування на запуск майбутнього компенсаційного механізму або появу додаткових роз'яснень. Час працює проти заявника. Свідки змінюють місце проживання, документи втрачаються, цифрові носії пошкоджуються, а обставини подій поступово забуваються.

Саме тому підготовку доказової бази доцільно розглядати як окремий корпоративний проєкт, який включає інвентаризацію активів, аудит наявних доказів, відновлення втрачених документів та формування майбутньої стратегії подання вимог до RD4U.

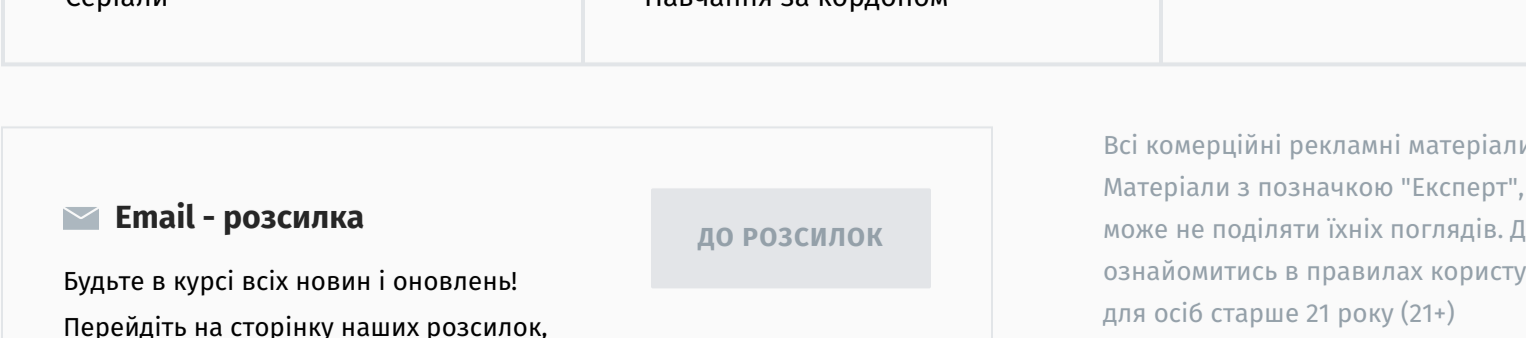
Для багатьох компаній саме якість цієї підготовчої роботи може стати визначальним фактором під час майбутнього розгляду вимог про компенсацію.

RD4U формує новий стандарт документування воєнних збитків для бізнесу

До 2022 року більшість компаній документували свої активи насамперед для потреб бухгалтерського обліку, податкового контролю, корпоративного управління або залучення фінансування. Тепер з'явилась нова потреба – фіксувати не лише наявність активу, а й історію його пошкодження, втрати або знищення, а також усі економічні наслідки, які настали в результаті таких подій.

Фактично бізнес уже сьогодні має діяти так, ніж розгляд його вимог розпочнеться завтра: збирати та систематизувати документи, зберігати фінансову звітність, архівувати листування, фіксувати пошкодження, накопичувати докази витрат на відновлення. Компанії, які почали таку роботу ще до відкриття відповідних категорій заяв, вже сьогодні мають суттєву перевагу перед тими, хто лише починає збирати документи через кілька років після настання відповідних подій.

Саме тому підготуйтеся до подання заяв у категоріях C1.1, C1.2 та особливо у C3.1 повинна розпочинатися задовго до натискання кнопки "Подати заяву" у ДЗ.

Якщо ви профі у своїй справі і хочете, щоб ваша колонка з'явилася на нашому сайті - напишіть нам на скриньку s.mindzhosa@24tv.com.ua

Читають зараз:

ВМС втаїли ракетою "Нептун" по військовому об'єкту ворога у бухті Севастополя